

NORRTÄLJE KOMMUN

Bålbros- och Långsjöskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen
Grundskola, Särskola och Fritidshem

Läsår
2016/2017

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Grundskola, Särskola och Fritidshem

Ansvariga för planen

Rektor ansvarar för att likabehandlingsgruppens arbete med revidering av planen fullföljs enligt plan.

Vår vision

Alla elever på skolan ska känna sig trygga.

Planen gäller från

2016-11-30

Planen gäller till

2017-12-30

Läsår

2016/2017

Elevernas delaktighet

Eleverna är delaktiga i arbetet genom att de svarar på trygghetsenkäten och jobbar via elevråd och klassråd med att planera för åtgärdande av otrygga platser på skolan.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Trygghetsenkäten skickas även till vårdnadshavarna på skolan och deras synpunkter blir en viktig del för fortsatta arbetet med likabehandlingsarbetet på skolan. Enkätresultaten delges föräldrarna via skolans hemsida samt vid samrådsmöten mellan skola och hem under vårterminen

Personalens delaktighet

Personalen arbetar med de åtgärder som är beslutade i planen, de är med och utvärderar och kommer med förslag till revidering av planen löpande samt vid uppföljning av trygghetsenkäter och Våga Visa under året.

Förankring av planen

Planen förankras med eleverna via klassråd, med föräldrarna via utskick och inbjudan till samråd där planen presenteras och med all personal på ett APT.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Fjolårets plan har utvärderats genom samtal med likabehandlingsgruppen utifrån de resultat vi fått in i årets trivselenkät, de rapporter vi fått in i olika likabehandlingsärenden och de olikheter som råder mellan skolorna idag.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Likabehandlingsgruppen från båda skolorna utvärderar arbetet och reviderar planen tillsammans med ledningen på skolan.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Vi behöver få ett gemensamt arbete på skolorna då det är samma skolgård eleverna befinner sig på. Samma regler, främjande arbete och förebyggande arbete behövs för alla elever vi har. Målet är en gemensam likabehandlingsgrupp.

Årets plan ska utvärderas senast

2017-11-30

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Årets plan kommer att utvärderas vid tre tillfällen under året. I samband med Våga Visa resultaten presenteras under våren, vid teminsstart i augusti samt i november 2017.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor, eller av rektor delegerad person

Främjande insatser

Namn

Främja likabehandling utifrån kön, könsuttryck eller könsidentitet

Områden som berörs av insatsen

Kön och Könsidentitet eller könsuttryck

Mål och uppföljning

All personal ska göra medvetna val när det kommer till t.ex. gruppindelning efter kön.

All personal ska tillämpa ett normkritiskt förhållningssätt i undervisningen.

Det ska finnas kunskap och medvetenhet om unga transpersoners situation och livsvillkor hos de anställda och inom elevården.

Målen följs upp vid uppstarten ht-2017 då likabehandlingsplanen utvärderas inför nya läsåret

Insats

Prata om transfrågor och normer kring kön i klassrummet.

Tänk över syftet med arbetet i flick- och pojkgupper. Var medveten om att det kan innebära en risk för att elever upplever arbetssättet som missgynnande och kränkande.

All personal ska gemensamt få tillfälle att reflektera kring sina egna normer och attityder samt de normer och attityder som genomsyrar den pedagogiska verksamheten

Ett normkritiskt förhållningssätt

Diskriminering kan bland annat kopplas till normer som råder i samhället i stort och i den enskilda förskolan och skolan. Att tillämpa ett normkritiskt perspektiv i likabehandlingsarbetet innebär att fokusera på de normer och maktstrukturer som är knutna till kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Syftet med det normkritiska förhållningssättet är att synliggöra, problematisera och förändra de normer som kan ligga till grund för diskriminering. Personalen behöver därför kunskap, redskap och tid för att tillsammans med varandra och tillsammans med barn och elever reflektera kring de normer som råder i verksamheten.

Ansvarig

Biträdande rektor med ansvar över likabehandlingsarbetet

Datum när det ska vara klart

20170620

Namn

Främja likabehandling utifrån etnisk tillhörighet

Områden som berörs av insatsen

Etnisk tillhörighet

Mål och uppföljning

Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma elevers flerspråkighet på ett positivt sätt, till exempel genom att utöka samarbetet med modersmålsundervisningen för att på så sätt synliggöra och höja statusen på den undervisningen.

Vi utvärderar i slutet av läsåret 2016/2017 med elever, mentorer och modersmåls lärare för att se hur samarbetet har utvecklats och vad vi kan göra än bättre under nästkommande läsåret.

Insats

Utöka samarbetet mellan modersmåls lärare och mentorer.

Ansvarig

Arbetslagsledare och mentorer

Datum när det ska vara klart

20170620

Namn

Främja likabehandling utifrån religion eller annan trosuppfattning

Områden som berörs av insatsen

Religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

Alla lärare ska tillsammans med eleverna analysera och diskutera fördomar och stereotypa föreställningar om olika religiösa grupper som kan förekomma i media, läromedel eller ges uttryck för på annat sätt som eleverna kan uppfatta i sin vardag.

Vi följer upp detta med frågeställning till personalen vid läsårsslut samt i våra trivselenkäter.

Insats

Att all personal har en beredskap att alltid ta vara på tillfället att motarbeta fördomar på religiös grund om det skulle förekomma vid såväl klassrum som rast.

Anpassa de gemensamma aktiviteterna och hur de utformas så att alla elever kan delta. På så sätt visar skolan genom handling att alla elever är lika mycket värda.

Att ge eleverna möjlighet att utmana sina fördomar och diskutera sina normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas.

All personal får möjlighet att förbereda sig i gemensamma diskussioner för att bemöta elevers fördomar.

Ansvarig

Biträdande rektor med ansvar för likabehandlingsarbetet

Datum när det ska vara klart

20170620

Namn

Främja likabehandling utifrån funktionsnedsättning

Områden som berörs av insatsen

Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

Alla elever ska kunna delta i de aktiviteter skolan planerar.

Utvärderas i trivselenkäterna.

Insats

Anpassa de gemensamma aktiviteterna och hur de utformas så att alla elever kan delta. Det kan handla om att hitta sätt att kunna hänga med på aktiviteter eller utflykter. På så sätt visar skolan genom handling att alla elever är lika mycket värda.

Ansvarig

Biträdande rektor med ansvar för likabehandlingsarbetet

Datum när det ska vara klart

20171130

Namn

Främja likabehandling utifrån sexuell läggning

Områden som berörs av insatsen

Sexuell läggning

Mål och uppföljning

Alla elever ska få möta pedagoger som är normkritiska och som utmanar elevernas fördomar i vardagen för att eleverna ska utveckla elevernas förmåga att möta sina medmänniskor med respekt.

Följs upp vid trivselenkät vid revidering av likabehandlingsplanen november 2017

Insats

Tillsammans med eleverna analysera och diskutera fördomar och stereotypa föreställningar om människor baserat på sexuell läggning som kan förekomma i media, läromedel eller på annat vis som eleverna möter i sin vardag.

All personal ska tillämpa ett normkritiskt förhållningssätt i undervisningen och personalen kompetensutvecklas i queerpedagogik och hur skolan förmedlar normer om sexuell läggning.

Ansvarig

Biträdande rektor med ansvar för likabehandlingsarbetet

Datum när det ska vara klart

20171130

Namn

Främja likabehandling utifrån ålder

Områden som berörs av insatsen

Ålder

Mål och uppföljning

Att se till att inte skolan stärker hierarkier som bygger på att äldre får fördelar inte yngre får.

Utvärderas vid revideringen av likabehandlingsplanen november 2017

Insats

Se till att det finns många olika alternativ för social gemenskap och aktiviteter där elever i olika åldrar och från olika årskurser umgås och samarbetar exempelvis skolkör, sportaktiviteter etc. Faddersystem, där t ex en klass från en högre årskurs medverkar i introduktionen av eleverna i förskoleklassen.

Ansvarig

Biträdande rektor med ansvar för likabehandlingsarbetet

Datum när det ska vara klart

20171130

Namn

Främja likabehandling utifrån kränkande behandling

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

Att andelen kränkningar på skolorna minskar mer och mer för varje termin.

Vi följer upp varje terminsslut och planerar i samband med det nya insatser för fortsatt arbete.

Vi följer även upp med hjälp av våra trivselenkäter.

Insats

Träna elevernas förmåga till empati och respekt för allas lika värde oavsett exempelvis utseende, ekonomisk status, kroppsstorlek och personlig stil. Använda metoder såsom värderingsövningar och forumspel, till exempel vid klassrådsmöten, för att belysa olika värdegrundsfrågor. Det är viktigt att välja rätt frågeställningar och formuleringar i värderingsövningarna för att inte skapa eller förstärka nedsättande värderingar och stereotypa föreställningar på de temaområden som behandlas. Kuratorer och Trygg i Norrtälje kommun tas till hjälp för utformning av övningar.

Ansvarig

Biträdande rektor med ansvar för likabehandlingsarbetet

Datum när det ska vara klart

20170620, 20171220, 20180620

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Vi arbetar med trygghetsenkäter och Våga Visa enkäter under året för att kartlägga våra verksamheter. Enkäter besvaras enskilt av elever och vårdnadshavare.

Eleverna kommer i mindre grupper i sina klasser att arbeta med otrygga områden på skolan i vår egen version av DO huset, detta för att få fram var diskriminering, trakasserier eller kränkningar kan förekomma, vilket vi kallar otrygga platser.

Personalen är delaktiga genom utvärdering av läsåret, uppföljning av enkäter i arbetslag och klasser/grupper, förslag till revidering av likabehandlingsplanen.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Eleverna har besvarat enkäter och arbetat med Huset.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

De bearbetar resultaten av elevernas enkäter i sina arbetslag med stöd av arbetslagsledare som har diskuterat resultaten i ledningsgruppen. De har representanter i likabehandlingsgruppen som planerar arbetet med förebyggande åtgärder utifrån enkätema.

Resultat och analys

Många elever trivs och känner sig trygga på skolan. De allra flesta upplever att de har någon att vara med.

Likabehandlingsplanen är inte tydlig för eleverna, de behöver informeras och utbildas i vad som är kränkning, trakasserier och diskriminering samt vad skolans plan mot detta är och hur vuxna på skolan hjälper elever.

Omklädningsrum och toaletter är platser som beskrivs som otrygga av elever i alla åldrar och verksamheter.

Generellt upplever elever det otryggt när inte vuxna är närvarande.

Antalet kränkingsrapporter elev-elev har ökat under ht 2016

Ett fåtal elever upplever att vuxna har kränkt dem.

Matsalssituationen upplevs otrygg eller otrevlig av många.

Vårdnadshavare upplever dessutom trafiksituationen som otrygg.

Förebyggande åtgärder

Namn

Uppföljning otrygga platser

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Under december och januari kommer eleverna vi elevråd och vidare till klassråd att arbeta med resultatet av arbetet med huset och otrygga platser. Målet är att de ska komma med förslag på åtgärder som gör att de känner sig tryggare på skolan.

Uppföljningen görs med trygghetsenkäter och resultatet av genomförandet av elevernas och personalens förslag till åtgärder av otrygga platser.

Åtgärd

Åtgärderna syftar till att öka tryggheten vid främst omklädningsrum, toaletter (främst låsen), utemiljöer, trapphus och korridorer. Åtgärderna ska även öka andelen närvarande vuxna i alla planerade situationer.

Motivera åtgärd

I vårt arbete med otrygga miljöer och trygghetsenkäter är detta områden som många elever upplever som otrygga, utifrån diskriminering, trakasserier och kränkningar.

Ansvarig

Biträdande rektor med ansvar för likabehandlingsarbetet tillsammans med arbetslagsledare och administratörer

Datum när det ska vara klart

Åtgärderna ska vara beslutade senast v.8 2017

Namn

Minska andelen kränkningar på skolan

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

Att ha ett systematiskt arbete för att arbeta med värdegrund i alla klasser i vardagen.

Att det finns närvarande vuxna i alla planerade situationer.

Antalet kränkningar ska minska.

Åtgärd

Arbeta med kamratstödjare/Bussiga klubben systematiskt och att göra det arbetet angeläget för all personal på skolan.

Vi utbildar personalen i normkritiskt förhållningssätt och ger tillfällen att tillsammans med kollegor utmana sina egna normer och attityder samt de som genomsyrar den pedagogiska verksamheten.

Vi arbetar med studiebesök/temadagar/friluftsdagar som ett verktyg för att stärka elevers samarbete och samhörighet på skolan. Vi arbetar i åldersblandade grupper med fadderansvar.

På utvecklingssamtal och klassråd ska frågan om hur trivseln för alla i klassen och på skolan kan bli bättre tas upp.

Motivera åtgärd

I elevenkäten framkommer att antalet kränkningar som framkommit har ökat, även kränkningar/diskriminering från personal mot elev har förekommit.

Ansvarig

All personal på skolan

Datum när det ska vara klart

20170620

Namn

Trivsel i matsalen

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Målet är att elever ska vara mer nöjda med matsituationen än vad de är nu.

Vi följer upp vid nästa trygghetsenkät

Åtgärd

Vi ska ha ett gemensamt matråd som har sitt ursprung i elevrådet. Delaktiga ska elever, skolpersonal, kökspersonal och ledning vara.

Vi arbetar under december 2016 och vt 2017 med mina drömmars matsal för att se vilka åtgärder eleverna och all personal föreslår för att göra matsalssituationen trivsammare. Åtgärderna planeras och utförs via matrådet.

Motivera åtgärd

Många upplever i trygghetsenkät och arbetet med huset att matsalen är en otrygg plats eller att man inte är helt nöjd med skolmaten.

Ansvarig

Rektor och elevråd tillsammans med köket

Datum när det ska vara klart

20170620

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det ska råda nolltolerans mot diskriminering, trakasserier och kränkningar på vår skola.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Vi utarbetar ett rastvaktsschema för god uppsikt över barnen över alla platser där eleverna befinner sig på lektionsfri tid. Alla lärare involveras i detta jobb.

Vi jobbar med kamratstödjare och Bussiga klubben för att snabbare få en bild av hur stämningen är i klasserna ur elevernas perspektiv.

Vi har elevhälsa som en stående punkt på våra arbetslagsmöten.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Som elev och vårdnadshavare är det oftast bästa att först vända sig till elevens mentor när frågor som rör utsatthet kommer upp.

Om man inte tycker att det hjälper behöver frågan lyftas till elevens arbetslagsledare därefter biträdande rektor eller rektor.

Det går också bra att vända sig till elevhälsan, såsom skolsköterska, kurator eller skolpsykolog. De finns alltid att nå via elevhälsans korridor.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

En anställd som upptäcker pågående kränkningar/trakasserier skall genast ingripa. Då den akuta situationen åtgärdats meddelas elevernas mentorer

Vid kännedom eller misstanke om någon blivit utsatt för kränkande behandling eller diskriminering krävs ett snabbt ingripande.

Steg 1

Alla vuxna är skyldiga att ingripa. Barn som har blivit kränkta eller diskriminerade ska med förtroende kunna vända sig till vilken vuxen som helst på skolan och få snabb hjälp. Den vuxne kontaktar, senast kommande arbetsdag, samordnaren i Likabehandlingsgruppen som startar arbetet utifrån denna plan samt informerar rektor/bitr.rektor om att kränkning skett.

Omständigheterna kring situationen kartläggs. Vad har hänt? Vem/vilka är inblandade? Tidsfaktor? Anmälan enligt förvaltningens blankett

Samtal med den som blivit utsatt, två personer ur Likabehandlingsgruppen.

Enskilt samtal med eleven som utsätter, två personer ur Likabehandlingsgruppen håller i samtalet. Samtalet ska ske så snart som möjligt. När det gäller samtal med elev som utsätter i förskoleklass hanteras samtalet av personal som känner eleven bäst, det vanliga är att samtalen sköts av mentor eller fritidspersonal, inte av Trygghetsteamet.

Tid för uppföljning bestäms direkt, max en vecka framåt i tiden. Klargör även att eleven genast ska komma till mentor om något händer innan dess

Information till alla inblandades mentorer ges omgående från Likabehandlingsgruppen.

Information till elevernas vårdnadshavare om vad som hänt samt om åtgärdsrutinerna. Detta gäller såväl den utsatte som den som utsätters vårdnadshavare.

När misstankar om kränkningar över sociala medier sker arbetsgången på samma vis. Ett tillägg är att elev och vårdnadshavare informerar om möjlighet till polisanmälan om kränkningarna skett anonymt.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Dessa åtgärdsrutiner gäller i relevanta delar även då vuxna utsätter elever för kränkning eller diskriminering, när elever utsätter vuxna för kränkning eller då det förekommer kränkning eller diskriminering mellan vuxna. När en vuxen kränker eller diskriminerar elev eller annan vuxen, är det rektor/bitr. rektor som handhar ärendet utifrån denna plan.

Händelsen anmäls till vuxen på skolan som omedelbart anmäler händelsen till rektor/bitr.rektor.

Rektor/bitr. rektor informerar vårdnadshavare om att anmälan mottagits och att utredning påbörjas.

Rektor/bitr.rektor utreder händelsen och dokumenterar enligt policy från förvaltningen. Vid samtal med personal kan facklig representant närvara.

Rektor/bitr. rektor ansvarar för att lämpliga åtgärder vidtas.

Rutiner för uppföljning

Uppföljningssamtal med den som blivit utsatt och den som utsätter var för sig för att säkerställa att det upphört samt kontrollera hur hen mår. Samtalet hålls av en av de i likabehandlingsgruppen som genomförde steg 1 tillsammans med ytterligare en person ur Likabehandlingsgruppen

Dokumentation görs enligt rutin från förvaltningen. Blanketter finns på Insidan, vårt intranät.

Steg 2

Om kränkningen/diskrimineringen inte upphör eller om den återupptas kallas de som utsatt annan till ett nytt allvarssamtal. Vårdnadshavarna kontaktas igen.

Steg 3

Om kränkningen eller diskrimineringen fortsätter trots ovanstående kallar rektor/bitr. rektor till elevhälsokonferens för planering av individuella åtgärder. Åtgärdsplan som kräver aktiv medverkan från vårdnadshavarna upprättas. Kurator/psykolog/skolsköterska från elevhälsoteamet kan medverka. Uppföljningsmöte bokas.

Beroende på graden av kränkning/diskriminering övervägs alltid polisanmälan. Även andra åtgärder kan komma i fråga såsom kontakt med sociala myndigheter och/eller flyttning av förövare.

Rutiner för dokumentation

Den som uppmärksammar skriver en anmälan om kränkning/diskriminering/trakasserier enligt den blankett som finns på insidan.

Den lämnas till administratören för diarieföring och lämnas av admin vidare till rektor. Därefter skickas den för registrering till förvaltningen

Den som av likabehandlingsgruppen har fått i uppgift att utreda anmälan fyller i blankett om utredning av kränkning/ diskriminering/ trakasseri. Där dokumenteras även uppföljningen. Den lämnas färdigfylld till administratör som arkiverar den enligt överenskommelse.

Ansvarsförhållande

All personal ansvarar för att upprätta anmälan om kränkning eller trakasseri/diskriminering om det uppdagas.

Likabehandlingsgruppen får uppdraget av mottagande administratör.

Likabehandlingsgruppens samordnare fördelar uppdragen.

Likabehandlingsgruppens samordnare ansvarar för att uppföljning har skett.

Om kränkning, diskriminering/trakasseri fortsätter informerar Likabehandlingsgruppen ledningen om att så är fallet så att ledningen ser till att vårdnadshavare blir kallade till EHK.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av föroljigande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelande. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtolalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecca är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]